

JAUSZ BÉLA EMLÉKKÖTET

Debrecen, 1976. 234 oldal

Szép és tartalmas emlékkötet kiadásával áldozott egykori professzorának, 1957–1959 között volt rektorának a Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara. A Kelemen László professzor vezette szerkesztőbizottság irányításával (tagjai: Bajkó Mátyás, Durkó Mátyás, Petrikás Árpád) *Bajkó Mátyás* szerkesztő gondos és kegyeletes munkáját dicséri a Jausz Béla munkásságát méltóképpen bemutatató és méltányoló szép kiadvány.

A tanulmányok első csoportja *életpályáját* mutatja be. Bajkó Mátyás átfogó életrajzi tanulmánya tárgyyszerűen ábrázolja Jausz Béla nagyívű pályájának főbb állomásait (Sopron, Kisújszállás, Debrecen, Budapest). Elemzi neveléstörténeti munkásságát, amelynek középpontjában a XVIII. századi magyar nevelés vizsgálata állt. Felidézi egyetemi oktatói tevékenységét, ennek maradandó eredményeit. Kiemeli munkásságának azt a vonását, melyet a kötet más szerzői nyomatékosan hangsúlyoznak: a hatékony nevelői magatartást, elmélet és gyakorlat egységének megteremtésére való törekvést. A pályakép egészét bemutatató tanulmány útján Jausz Béla életútjának két fontos állomását: a debreceni egyetemen kifejtett közéleti-szervező tevékenységét *Vaskó László*, majd élete utolsó szakaszában a Magyar Pedagógiai Társaság elnökeként végzett munkáját *Simon Gyula* mutatja be.

Ezekhez kapcsolódik a kötetnek hangütésben talán legszebb írása, *Orosz Gábor* érthetően szubjektív hangvételű, de Jausz Béla *nevelői* alakját emberi dimenzióban életrekelő tanítványi megemlékezése. „Óráira úgy emlékezem, mint amelyek a pedagógia tudományának megismerésével együtt – vagy talán azon túl is – a pedagógus pályára neveltek. Nem mint külső szemlélők foglalkoztunk a pedagógia tudományával, elsősorban nem kutatónak készültünk, hanem arra nevelődtünk, hogy cselekvő pedagógusok, gyakorlati nevelők, tanárok legyünk. A pedagógia tudomány ismereteinek feldolgozása s a pedagógusképzés gyakorlata a legteljesebb egységben valósult meg ezeken a foglalkozásokon. Ezért van az, hogy később, egyetemi tanulmányaimat befejezve – amikor magam is a tanítóképzés munkáját vállaltam, példának tartottam és tartom magam előtt ezeket az órákat”. (56. old.)

A tanulmányok második csoportja Jausz Béla környezetéhez tartozó szakemberek – *Kónya István, Bán Imre, Kiss Árpád, Kelemen László, Durkó Mátyás* – saját szakterületük kérdéseivel foglalkozó tanulmányait kötötte csokorba. A témák változatossága ellenére is egy közös szállal: az emelkedett humanizmus, az emberi értékek féltő őrzésének gesztusával kapcsolva Jausz Béla emlékéhez.

Végül a harmadik blokkban *Petrikás Árpád, Boros Dezső, Brezsnýánszky László, Szász Lajosné, Gy. Beregszászi Sára és Hőgye Gergelyné* a nevelőképzés és az iskolai gyakorlat kérdéseivel foglalkoznak.

Ebből a problematikából Jausz Béla pedagógiai ösztönzéseinek hatásaként külön is kiemeljük az oktatás és nevelés egységének megteremtésére, az ezt tükröző pedagógiai rendszer kidolgozására, valamint a hivatástudat erősítésére irányuló törekvéseket és elgondolásokat.

Jausz Bélát – ahogy a kötetben többször is említik, mindnyájuk kedves Béla bácsiját – sokan ismerték, s aki ismerte, tisztelte, szerette. A kötet írásai megörökítik vonzó egyéniségének szép vonásait: emberségét, pedagógiai fűtöttségét, átfogó kulturáltságát, az élet minden dimenziójában való igényességét. A recenzens pedig további részletezéssel nem kíván elébeállni az elolvasandó írásoknak, mert – Adyval szólván, úgy véli – „a több se volna szeretőbb és több”.

Szarka József